

København, d. 19.1.2020

Adoptionspolitisk Forums høringssvar til Ankestyrelsens rapport “Den internationale adoptionsformidling i Danmark - en undersøgelse af bæredygtige alternativer til den nuværende struktur”, 2019.

Generelle bemærkninger til rapporten

1. Adoptionspolitisk Forum (APF) ønsker at påpege det betænkelige i, at Ankestyrelsen har givet foreningen Adoption og Samfund en særstilling ved at afholde separate møder med organisationen (jf. s.11), hvorved det bliver uklart i hvilken grad dette påvirker vægtningen af den indsamlede viden og undersøgelsens resultater.

2. Set i lyset af de senere års afdækning af de mange uregelmæssigheder og ulovligheder i international adoption finder APF det beklageligt, at der intet sted i rapporten findes refleksioner over juridiske konsekvenser i tilfælde af dette, herunder placering af ansvar samt den adopteredes og den oprindelige families juridiske stilling og retslige krav.

Derudover burde undersøgelsen også forholde sig til situationer, hvor juridiske afgørelser i forbindelse med adoptioner ikke er gyldige i alle involverede lande, f.eks. i tilfælde af at et afgiverland ophæver en adoption.

3. Endelig finder APF det beklageligt, at rapporten ikke har kortlagt DIA's samlede viden og kompetencesæt, da denne med APF's forståelse er særdeles snæver. Det gælder bl.a. på hele PAS-området, i forhold til oprindelige families rettigheder, håndtering af forfalsket eller manglende dokumentation, voksne adopteredes livsbetingelser i Danmark, og ikke mindst i forhold til en strukturel forståelse for det transnationale adoptionssystem.

Bemærkninger til Kapitel 3

APF bemærker, at de økonomiske beregninger i forhold til en statslig og en individuel model er foretaget med stor usikkerhedsmargin (s.51). Det er derfor ikke realistisk at kommentere disse modeller på et kvalificeret grundlag.

APF ønsker dog til bemærkningen (s. 46-47) om muligheden for en variabel egenbetaling afhængig af omfanget af omkostninger i afgiverlandet at påpege det problematiske i en sådan model. For det første kan gebyrstørrelsen for kommende adoptanter få en uforholdsmæssig stor betydning i valg af afgiverland og derved forhindre en optimal kulturel matchning. Dernæst kan forskellige gebyrstørrelser skabe en fejlagtig opfattelse af afgiverlandes formåenhed og understøtte forestillingen om et kulturelt og racialet hierarki. Dette kan få en direkte indvirkning på aflæsningen den enkelte adopterede og skabe en uhensigtsmæssig indvirkning på den adopteredes identitet som adopteret.

Bemærkninger til Kapitel 4

Privat Adoptionsformidling

Som udgangspunkt finder APF det ikke hensigtsmæssigt med en privat adoptionsformidlende organisation. Erfaringerne med de tidligere og den eksisterende organisation har vist, at man ikke i tilstrækkelig grad har kunnet sikre de adopteredes og deres oprindelige familiers rettigheder; jf. de senere års kortlagte adoptionsskandaler.

Organisationerne, herunder DIA, har samtidig valgt at samarbejde med lande, som ikke har ratificeret FN's Børnekonvention og Haagerkonventionen med de problematikker, som kunne følge deraf. APF vil desuden principielt gøre opmærksom på, at Haagerkonventionen ikke i tilstrækkelig grad sikrer de adopteredes rettigheder i henhold til FN's Børnekonvention.

Statslig adoptionsformidling

I forhold til den skitserede beskrivelse af en statslig adoptionsformidling vil APF bemærke, at staten i en eventuel overgangsfase ikke blot bør overtage DIA's eksisterende samarbejdsmodel, men gennemgå og revidere den hidtidige praksis for at sikre en lovlig og etisk forsvarlig form.

Det bør desuden præciseres i modellen, at den danske centralmyndighed bærer et juridisk ansvar for hele adoptionsprocessen, og det bør klart og utvetydigt i tilfælde af uregelmæssigheder eller ulovligheder fastlægges, hvilke instanser den adopterede kan holde ansvarlige, og hos hvem der søges kompensation. Endelig bør modellen indtænke et ansvar for indsamling af dokumentation af uregelmæssigheder og ulovligheder.

Som det sidste vil APF understrege, at centralmyndigheden skal opbevare alle adoptionssager evt. via Rigsarkivet, der frit skal kunne tilgås af den adopterede.

Individuel adoptionsformidling

APF kan på ingen måde tilslutte sig individuelle adoptioner foretaget med statslig bistand. Til trods for en lovbestemt kontakt på myndighedsniveau mellem de implicerede stater vil der være alt for stor usikkerhed om formidlingsprocessen i adoptioner foretaget på privat initiativ. Dette indbefatter bl.a. usikkerhed om økonomiske transaktioner, sikring af den oprindelige families oplyste samtykke, dokumentation og bevarelse af den adopteredes historie, sikring af dokumenters ægthed samt vurdering af barnets egnethed til adoption.

Bemærkninger til Kapitel 5

APF understreger, at der bør foretages et uvildigt og sagligt tilsyn, der ikke bør foretages sammen med den adoptionsformidlende instans, således som det er praksis i dag. Der bør derfor strammes op på procedurerne, og det bør yderligere præciseres, hvordan man ønsker at føre et tilsyn både med adoptionsformidlingen i Danmark samt med aktører i afgiverlandene.

APF kan ikke tilslutte sig DIA's ønske om en samarbejdsmodel i forhold til tilsynet.

Bemærkninger til Kapitel 6

Som udgangspunkt ønsker APF at understrege, at enhver form for hjælpearbejde og humanitær bistand helt og aldeles bør adskilles fra adoptionsformidlingen. I henhold til DIA's regnskab fra 2018 brugte organisationen dette år 2,4 mio. kr. på donationer, gaver og andre bidrag, samtidig med at de modtog offentlige SATSpuljemidler. Dette er en uetisk samarbejdsmodel, der ikke bør videreføres; jf. rapportens kritik, s. 99-100.

Bemærkninger til Kapitel 7

Overordnet set mener APF, at midler afsat til PAS som udgangspunkt skal være forbeholdt den adopterede uden tidsbegrænsning. De skal ikke administreres og fordeles af en adoptionsformidlende organisation, hvad enten den er statslig eller privat.

APF ønsker derudover at påpege, at PAS for den adopterede omfatter andet end blot familiesøgning og hjemrejse, som f.eks. genetablering af kulturel forståelse, sprogundervisning og håndtering af identiteten som adopteret. Derudover er det vigtigt at forstå, at familiesøgning og hjemrejse ikke kun vedrører fremskaffelse af papirer hos DIA eller i Ankestyrelsen, men at den er en langvarig, kompleks proces, der omfatter oversættelser, certificering af ægthed, søgning i arkiver, håndtering af forskellige offentlige myndigheder og private aktører, domstolsforespørgsler, gennemførelse af retssager, dna-udredninger etc., etc.

Alle disse aspekter af familiesøgningsprocessen tæller ikke blandt DIA's kompetencer, og det er APF's erfaring, at adopterede på egen hånd må søge hjælp hos andre aktører for egne midler. DIA har heller ikke været i stand til at yde bistand, når adopterede har søgt oplysninger om eventuelle oprindelige søskende adopteret ind i andre familier i Danmark eller Europa.

Dette har skabt en manglende tiltro til DIA's evne til at yde adopterede uvildig rådgivning og hjælp. APF kan derfor ikke genkende rapportens konklusioner vedrørende DIA's kompetencer og kvalitet i forhold til PAS til adopterede.

Hvad angår adgangen til arkiver med adoptionssager i Danmark er APF af den opfattelse, at DIA ikke er i stand til at sikre adopterede adgang til alle relevante oplysninger i familiesøgningsprocessen. APF finder det grundlæggende forkert, at personlige oplysninger om adopteredes historie og baggrund opbevares af en privat organisation. Det bør sikres, at alle adoptionspapirer opbevares i statsligt regi, f.eks. i Rigsarkivet, med fri adgang for den adopterede til søgning. Det bør desuden indtænkes i en model, at der i adoptionsprocessen indhentes en fuld kopi af alle udenlandske papirer, samt at ægtheden og indholdet i disse papirer verificeres.

Rapporten overser det alment kendte faktum, at en betydelig del af voksne adopterede bliver forholdt adgang til oplysninger og papirer i deres oprindelseslande. Det kan være formidlende organisationer, børnehjem eller hospitaler, som ikke ønsker at give den adopterede denne adgang. Igen vil DIA eller en anden dansk privat aktør ikke være tilstrækkelig i sådanne tilfælde, og det bør overvejes, om der skal etableres en model, som inddrager Udenrigstjenesten gennem statslige repræsentationer i udlandet.

Adoptionspolitisk Forums ønsker med dette høringssvar er at sikre, at voksne adopterede høres direkte og inddrages i den fremadrettede revidering af adoptionsprocessen og sikring af de voksne adopteredes rettigheder i Danmark

Med venlig hilsen

Adoptionspolitisk Forum